

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.3 คุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.4 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. 2543

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.5 การบริหารโรงเรียน

Rajabhat Mahasarakham University

1.6 การบริหารงาน โดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล

1.7 แนวความคิดของเดมมิง (Deming)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยจากต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นคณะบุคคลซึ่งมีความสำคัญที่จะทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรอย่างเป็นทางการที่จะมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกของชุมชน คณะบุคคลที่ทำหน้าที่ในลักษณะดังกล่าวมีมาตั้งแต่อดีต แต่ลักษณะบทบาทและภารกิจมีความแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละช่วง ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

ในอดีตจนถึง พ.ศ. 2428 ศูนย์กลางการศึกษาอยู่ในชุมชน มีวัด บ้าน ร่วมกันจัดการศึกษา ไม่มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนแต่เป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ

พ.ศ. 2428 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาที่มีระบบ มีระเบียบปฏิบัติที่แน่นอนมากขึ้น และในปี พ.ศ. 2452 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเรียกว่า คณะกรรมการด้าบล ประกอบด้วยกรรมการ 3 คน คือ กำนันหรือ หัวหน้าตำบล 1 คน เจ้าธิการวัดซึ่งเป็นเจ้าคณะหมวดในตำบล 1 รูป และแพทย์ประจำตำบล 1 คน มีหน้าที่จัดตั้งโรงเรียน ทำนุบำรุง หาเด็กมาเข้าเรียนและหาครูมาสอนในโรงเรียน เรียกโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นนี้ว่า โรงเรียนประชาบาล ซึ่งดำรงอยู่ได้โดยอาศัยทุนทรัพย์ของประชาชน

พ.ศ. 2524 มีการประกาศใช้ระเบียบศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2525 โดยมีสาระสำคัญที่กำหนดแนวทางการสรรหา จำนวน คุณสมบัติ วาระและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ได้อย่างชัดเจน

พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 เนื่องด้วยมีข้อมูลผลการวิจัยมากมายยืนยันว่า การดำเนินการของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษายังไม่เกิดผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งความพร้อมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียน ความพึงพอใจในผลงานของตนเอง การให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางในการพัฒนา ประกอบกับมีกระแสความต้องการให้คณะกรรมการประจำโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น

พ.ศ. 2540 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 เพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดการประชุมทางไกล เรื่องบทบาทคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งเป็นการจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและประธานคณะกรรมการโรงเรียนพร้อมกันทั่วประเทศ ผ่านทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีการถ่ายทอดเสียงทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2541

หลังจากคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางดำเนินการและผลการดำเนินการมากมาย ผลของการวิจัยมีด้วยกันหลายประการ แต่ที่น่าสนใจคือ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในส่วนโครงสร้างของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ แต่การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนยังเน้นด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนมากกว่าการกำหนดนโยบาย และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน จากผลการวิจัยดังกล่าว ประกอบกับมีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้และสามารถจัดการศึกษาในชุมชนได้ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนหลายฝ่าย ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาของชุมชน และเป็นระเบียบคณะกรรมการสถานศึกษาฉบับแรก ที่กำหนดให้ผู้หญิงสามารถเข้ามามีบทบาทในการเป็นกรรมการสถานศึกษา ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสมากขึ้นในการทำงานเพื่อชุมชนและโรงเรียน ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทมากขึ้นในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น และยังจะมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้อย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2545

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินับเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มองเห็นความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากที่สุด นับตั้งแต่ครั้งที่เป็นการศึกษาประชาบาล หรือการศึกษาประชาชนก็มีคณะกรรมการตำบลเป็นผู้จัดการศึกษาในโรงเรียน ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 ก็มีคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเป็นผู้เข้าร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน พ.ศ. 2539 ก็มีคณะกรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และในปัจจุบัน ได้มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

ในการจัดการศึกษามากขึ้น การศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงนับวันแต่จะมาก และเพิ่มพูนขึ้นตามลำดับ

1.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ บุคคลที่มีความตั้งใจจริง เสียสละและอุทิศตนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ที่กำหนดให้ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 27-41)

1. การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
5. ส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลคนพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
9. สร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อ

สาธารณชน

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบตามที่เห็นสมควร

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่ได้กำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ จำเป็นที่จะต้องรับรู้บทบาทของตนเองและรับรู้ในเรื่องของการจัดการศึกษาพอสมควร เพื่อจะได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพต่อการบริหาร โรงเรียน รายละเอียดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษา

นโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาเป็นเสมือน “เข็มทิศ” ที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายปลายทางของความสำเร็จ ดังนั้นเพื่อให้แผนพัฒนาสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสนอปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี สถานศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่ควบคู่กัน ดังนี้

1.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

1.1.1 จัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำนโยบาย และการจัดทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา

1.1.2 เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

1.1.3 นำเสนอร่างนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

1.1.4 นำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

1.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.1 ศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจ เรื่องการวางแผนและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจากเอกสารและแหล่งความรู้ต่าง ๆ

1.2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำร่างนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

1.2.3 พิจารณากำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

ก่อนสิ้นปีงบประมาณ สถานศึกษานำร่างนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษามาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้เป็นกรอบการปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไปซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ก่อนสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะมีบทบาทหน้าที่ควบคู่กัน ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

2.1.1 เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

2.1.2 นำเสนอนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา และงบประมาณที่ได้รับมาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2.1.3 เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

2.1.4 ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2.1.5 ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะและนำผลมาปรับปรุงแก้ไข

อย่างต่อเนื่อง

2.1.6 สรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีและรายงานผลตามที่ระเบียบกำหนด

2.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1 ศึกษา นโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.2 พิจารณาเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
ของสถานศึกษา

2.2.3 พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี

2.2.4 ให้การสนับสนุนการดำเนินตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

2.2.5 กำกับ ติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา

3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา
และความต้องการของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่
ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ คณะกรรมการสถานศึกษาจะช่วยเสนอแนะ
ความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี จึงควรมีบทบาทควบคู่กับสถานศึกษา ดังนี้

3.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

3.1.1 ผู้รับผิดชอบงานวิชาการร่วมกับผู้ปฏิบัติการสอน ศึกษาวิเคราะห์หลัก
สูตรแกนกลาง สภาพความต้องการของท้องถิ่น แหล่งความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1.2 จัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น
และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.1.3 เสนอเพื่อขอความเห็นชอบของหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

3.1.4 พัฒนาหลักสูตรให้สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

3.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.1 ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำเสนอให้
สถานศึกษาไว้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำสาระหลักสูตร

3.2.2 พิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำ

3.2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการ
สอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. กำกับและติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา

การดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษาดำเนินการไปแล้ว ผลของการดำเนินการเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ เป็นเรื่องที่คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องรับรู้ เพื่อจะได้เข้ามาช่วยสนับสนุนหรือแก้ปัญหา ให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทหน้าที่ควบคู่กันไป ดังนี้

4.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

4.1.1 การประจำปี จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติ

4.1.2 สรุปรายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

4.1.3 พัฒนาปรับปรุงการดำเนินการตามแผนให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติมากขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2.1 ศึกษาแนวทางการดำเนินการและปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

4.2.2 รับทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4.2.3 ติดตามดูแล ช่วยเหลือแก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุน ให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นและใกล้ชิดกับผู้ปกครองของนักเรียน รู้สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถร่วมกับสถานศึกษา กำหนดแนวทางที่จะทำให้อีกทุกคนได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง และได้เรียนอย่างมีคุณภาพ จึงควรถูกกำหนดบทบาทสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาควบคู่กัน ดังนี้

5.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

- 5.1.1 จัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการ โรงเรียน
- 5.1.2 เกณฑ์เด็กทุกคนให้ได้เข้าเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี
- 5.1.3 ติดตามดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนให้มาเรียนอย่าง

สม่ำเสมอ

5.1.4 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อให้เด็กได้เรียน จนจบหลักสูตร การศึกษาภาคบังคับ

5.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2.1 ร่วมและสนับสนุนการดำเนินการในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขต บริการของโรงเรียน

5.2.2 ประสานความร่วมมือสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปและผู้ปกครอง ของนักเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญในการศึกษา

5.2.3 สนับสนุนช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน หรือมีความต้องการช่วยเหลือพิเศษ เพื่อให้สามารถได้เรียนจนจบหลักสูตร

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความ สามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

สิทธิและความเสมอภาคในการที่เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มี ความพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนา อย่างเต็มศักยภาพ สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาควรทำหน้าที่คู่กัน ดังนี้

6.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

6.1.1 สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ

6.1.2 จัดให้เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษได้เข้า เรียนและได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

6.1.3 จัดทำสื่อ จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการ เรียนการสอนรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเรียน อยู่ในสถานศึกษาอย่างมีความสุข

6.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.2.1 ศึกษาข้อมูลเด็กที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการพิเศษในท้องถิ่น เพื่อเสนอข้อมูลให้กับสถานศึกษา

6.2.2 สนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะต่าง ๆ

6.2.3 สนับสนุน ส่งเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็ม ศักยภาพ

7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปให้สถานศึกษาดำเนินการได้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารของสถานศึกษา ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษาจึงจำเป็น สิ่งสำคัญที่จำเป็นที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา จึงควรกำหนดบทบาทหน้าที่ควบคู่กันไว้ ดังนี้

7.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

7.1.1 กำหนดแนวทางการบริหารงานในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไปไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

7.1.2 นำข้อสรุปที่เป็นข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมทั้ง 4 ด้าน

7.1.3 เสนอให้คณะกรรมการได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา

7.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.2.1 เสนอแนะแนวทางในการบริหารและจัดการในด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

7.2.2 ร่วมเป็นคณะกรรมการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนเป็นวิทยากรภายนอกและ
ภูมิปัญญา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี
ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับของบุคคลในท้องถิ่น เป็นผู้
สามารถช่วยระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่น เข้ามาช่วยในการพัฒนา
ปรับปรุงสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถที่จะมาช่วยเสริมสร้างการพัฒนาของนัก
เรียนได้ใน หลาย ๆ ด้าน จึงควรมีบทบาทควบคู่กับสถานศึกษา ดังนี้

8.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

8.1.1 เสนอแนวทางในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาช่วยในการพัฒนาการ
ศึกษาของสถานศึกษา

8.1.2 ร่วมวางแผนดำเนินงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการระดม
ทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

8.1.3 จัดทำวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอนในเรื่องที่เกี่ยว
กับวิชาการและวิชาชีพชุมชนและท้องถิ่น

8.1.4 จัดกิจกรรมเพื่อสืบสานจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและ
ของชาติ

8.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

8.2.1 ร่วมกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายใน
ในท้องถิ่นเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8.2.2 ส่งเสริมการใช้วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ด้านวิชาชีพ
ใน ท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน โดยจัดหาและเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรภายนอก

8.2.3 สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานจารีตประเพณี ศิลปและวัฒนธรรม
ของท้องถิ่นและของชาติ โดยร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการ

9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งของภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นผู้แทนของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ บทบาทในฐานะกรรมการสถานศึกษาจะทำหน้าที่ตัวแทนของสถานศึกษา เสริมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญของการศึกษา และนำสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาและสถานศึกษาจึงควรควบคู่กัน ดังนี้

9.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

9.1.1 พัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม น่าอยู่ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

9.1.2 พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งที่จะศึกษาหาความรู้ โดยปรับปรุงห้องสมุด ห้องปฏิบัติการเรียนในด้านต่าง ๆ ให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้ ทั้งภายในสถานศึกษา และให้บริการบุคคลภายนอก

9.1.3 เข้าไปร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

9.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

9.2.1 ประสานงานกับประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามา ร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงสถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งวิทยาการชุมชน และเป็นแหล่งที่จะให้บริการชุมชน

9.2.2 ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาประสานสัมพันธ์กับชุมชน และองค์กรภายนอกให้เห็นความสำคัญ of สถานศึกษาและใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการชุมชน และเป็นแหล่งบริการชุมชน

9.2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของ ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน

10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อ

สาธารณชน

คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการของสถานศึกษา เมื่อสิ้นปีสถานศึกษาจะต้องสรุปรายงานการดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้รับทราบ และเห็นชอบให้รายงานต่อสาธารณชน ซึ่งสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะมีบทบาทหน้าที่ควบคู่กัน ดังนี้

10.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

10.1.1 จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

10.1.2 เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับทราบและเห็นชอบให้รายงาน

ต่อสาธารณชน

10.1.3 รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาให้สาธารณชนทราบ โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์หรือสิ่งอื่น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

10.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Rajabhat Mahasarakham University

10.2.1 รับทราบและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของ

สถานศึกษา

10.2.2 เสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำเสนอต่อสาธารณชน

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินงานตามระเบียบที่เห็น

สมควร

นอกจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ยังมีผู้นำของชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นอีกไม่น้อยที่ยินดีที่จะเข้ามาช่วยในการพัฒนาการศึกษา ดังนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวได้เข้ามามีส่วนร่วม คณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะสรรหาบุคคล เพื่อแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ เพื่อช่วยดำเนินงานในภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพสูงขึ้นได้สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทหน้าที่ควบคู่กันดังนี้

หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

11.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

11.1.1 สำรวจและจัดทำ ทำเนียบบุคคลที่มีความสามารถ และบุคคลตัวอย่าง ด้านต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ได้รับการยอมรับจากสาธารณชน

11.1.2 เสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการตามภารกิจที่ระเบียบกำหนด

11.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

11.2.1 พิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการตามภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความจำเป็นและความเหมาะสม

11.2.2 ส่งเสริมสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา ให้คณะกรรมการได้ปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างเต็มศักยภาพ ในการช่วยเหลือกิจกรรมของสถานศึกษา

11.2.3 รับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย

11.2.4 ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากมีภารกิจที่ระเบียบกำหนดไว้ยัง มีหลายสิ่งหลายอย่างที่มีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น เรื่องนโยบายหรือเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต้นสังกัด ได้แจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ก็จะทำให้งานในภารกิจของสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้รวดเร็วขึ้น สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา จึงควรมีบทบาทหน้าที่ควบคู่กัน ดังนี้

12.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

12.1.1 นำนโยบาย แนวปฏิบัติหรือเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต้นสังกัดแจ้งให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติ เสนอให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ

12.1.2 ประสานความร่วมมือในการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาที่ปรึกษา และหรือคณะทำงาน เพื่อให้การดำเนินการในภารกิจที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ

1.3 คุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.1 คุณสมบัติทั่วไป ประธานกรรมการและกรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้ (กฎกระทรวงฯ ข้อ 3) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 3 – 4)

- 1.) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
 - 2.) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
 - 3.) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
 - 4.) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 - 5.) ไม่เป็นคู่สัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมกับสำนักเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- ในกรณีผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีลักษณะต้องห้าม (5) ต้องออกจากความเป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามหรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบกิจการหรือการใด ๆ อันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวแล้วต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาภายใน 15 วัน นับแต่วันได้รับแต่งตั้ง หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ (กฎกระทรวงฯ ข้อ 3)

1.3.2 คุณสมบัติเฉพาะ (กระทรวงฯ ข้อ 4)

- 1.) กรรมการที่ เป็นผู้แทนผู้ปกครอง
 - 1.1) เป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น
 - 1.2) ไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษาหรือที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น (กฎกระทรวงฯ ข้อ 4 (1))
- 2.) กรรมการที่ เป็นผู้แทนครู

ต้องเป็นครูซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ ในสถานศึกษานั้น (กฎกระทรวงฯ ข้อ 4 (2))
- 3.) กรรมการที่ เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน
 - 3.1) เป็นสมาชิกขององค์กรชุมชน หรือองค์กรที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีสมาชิกรวมตัวกันไม่น้อยกว่า 15 คน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนโดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี มีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือ

สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษารับรอง และมีที่ตั้งแน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบลหรือแขวงที่เป็นภูมิ
 ดำเนาของนักเรียนในสถานศึกษาหรือท้องที่ตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่

3.2) ไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษา หรือที่ปรึกษา หรือ
 ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น (กฎกระทรวงฯ ข้อ 4 (3))

4.) กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า

4.1) เป็นผู้ที่เคยศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษานั้น

4.2) ไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษา หรือที่ปรึกษา หรือ
 ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น (กฎกระทรวงฯ ข้อ 4 (4))

5.) กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาที่ทางราชการ
 รับรองในพื้นที่ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ หรือผู้นับถือศาสนาที่ทางราชการรับรอง (ศาสนาที่ทาง
 ราชการรับรอง ได้แก่ พุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ และซิกข์)

6.) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

6.1) ไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษา หรือที่ปรึกษา หรือ
 ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

6.2) ไม่เป็นกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเกินกว่า 3 แห่ง ใน

เวลาเดียวกัน

1.4 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
 2543 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 43 – 47)

เพื่อให้ การบริหารและการจัดการการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่าง
 มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
 แผ่นดิน พ.ศ. 2534 ประกอบกับมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง
 กรม พ.ศ. 2534 กระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน
 ประถมศึกษา พ.ศ. 2539 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่
 กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่
หมายรวมถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง

“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายความว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้อำนวยการที่
รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน
ประกอบด้วย

(1) “ผู้แทนผู้ปกครอง” ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักร
เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

(2) “ผู้แทนครู” ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอนและและผู้ช่วยผู้
บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

(3) “ผู้แทนองค์กรชุมชน” ได้แก่ ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอก
ชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใด ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ และมีที่ตั้งอยู่
ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

(4) “ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้แก่ ผู้แทนเทศบาล องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน

(5) “ผู้แทนศิษย์เก่า” ได้แก่ ผู้แทนสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า หรือบุคคลที่เคย
ศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

(6) “ผู้ทรงคุณวุฒิ” ได้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการ
บ้านาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่น
ของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น
จำนวนไม่เกินสี่คน

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือก
กรรมการคนหนึ่ง ใน (1) (3) (4) (5) และ (6) เป็นประธานและอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการ กำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็น
สตรี จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด

ข้อ 7 การให้ได้ว่าซึ่งคณะกรรมการให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้สถานศึกษาประกาศรับสมัครผู้แทนตามข้อ 5 (1) (2) (3) (4) และ (5)

(2) ให้ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกตามข้อ 7 (1) คัดเลือกกันเองให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6

(3) ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกตามข้อ 7 (2) และผู้บริหารสถานศึกษาเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามที่เห็นสมควรจำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 และให้ประชุมคัดเลือกให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6

(4) ให้ผู้บริหารสถานศึกษานำรายชื่อเสนอผู้มีอำนาจตามข้อ 9 เป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง

ในกรณีไม่มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกในองค์ประกอบใด ให้คณะกรรมการเสนอรายชื่อบุคคลในองค์ประกอบนั้น จำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 และให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเองให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้

ในกรณีที่ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกในองค์ประกอบใดไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ให้ถือว่าผู้ที่สมัครเข้าทำการคัดเลือกเท่าที่มีอยู่ในองค์ประกอบนั้น แล้วให้คณะกรรมการเสนอรายชื่อบุคคลในองค์ประกอบนั้นจำนวนสองเท่าของจำนวนที่ยังขาดอยู่และให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือก คัดเลือกกันเองให้เหลือตามจำนวนที่กำหนดไว้

ในกรณีที่ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกในองค์ประกอบใดมีจำนวนเท่ากับจำนวนกรรมการ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ให้ถือว่าผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกดังกล่าวเป็นกรรมการในองค์ประกอบนั้น

ข้อ 8 คุณสมบัติทั่วไปของคณะกรรมการ

(1) เป็นผู้สนใจในการพัฒนาการศึกษา

(2) เป็นผู้มีคุณประพฤดีดี

(3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(4) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อ 9 ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับเป็นผู้ลงนามในการแต่งตั้งและอนุญาตการลาออกของคณะกรรมการ

ข้อ 10 ให้คณะกรรมการ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

คณะกรรมการซึ่งได้มาตามระเบียบนี้ในวาระแรก เมื่อครบกำหนดสองปีให้จับสลากออกกึ่งหนึ่ง ในกรณีที่เกินจำนวนก็ ให้พิเศษเพิ่มเป็นหนึ่งคน เว้นกรรมการและเลขานุการ

ให้สถานศึกษาดำเนินการสรรหากรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระสอง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามข้อ 7 โดยให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระในวาระหนึ่ง

การสรรหากรรมการใหม่แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระหนึ่งและวาระสาม ให้ดำเนินการภายในสี่สิบวันนับจากวันครบวาระหรือครบกำหนดแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ให้กรรมการชุดเดิมปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะได้มีการประกาศแต่งตั้งกรรมการใหม่

กรรมการที่พ้นวาระ อาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการได้อีกข้อ 11 กรรมการ จะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ออกตามวาระ
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติตามข้อ 8
- (5) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (6) เป็นบุคคลที่ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (7) ได้รับความยินยอมจากคณาจารย์มากที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด

ที่ได้กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- (8) พ้นจากตำแหน่งในสถานศึกษานั้น สำหรับกรรมการตามข้อ 5 (2)

และผู้บริหารสถานศึกษา

- (9) พ้นจากสถานภาพการเป็นผู้ปกครองนักเรียนของสถานศึกษานั้น

สำหรับกรรมการตามข้อ 5 (1)

- (10) พ้นจากสถานภาพการเป็นผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับกรรมการตามข้อ 5 (4)

- (11) คณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสาม มีมติให้ออกยกเว้น

ตำแหน่งกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 12 ในกรณีที่กรรมการในองค์ประกอบใดว่างลงก่อนครบวาระเกินกว่าเก้าวัน ให้สถานศึกษาดำเนินการตามข้อ 7 เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการในองค์ประกอบนั้นภายใน

สามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ว่างลง และให้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่
คนแทน

ข้อ 13 คณะกรรมการมีหน้าที่ดังนี้

- (1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา
- (2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- (3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของท้องถิ่น
- (4) กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
- (5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- (6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็ก
ที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- (7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้าน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University
งบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
- (8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต
ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
- (9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจน
ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน
และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
- (10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสถานศึกษา
ก่อนเสนอต่อสาธารณชน
- (11) แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตาม
ระเบียบนี้ ตามที่เห็นสมควร
- (12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถาน
ศึกษานั้น

ข้อ 14 ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยภาคเรียนละสองครั้ง

การดำเนินการประชุมคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้มีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่

มีอยู่ในขณะนั้น และให้มีผู้แทนของนักเรียนเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของนักเรียนโดยตรง ให้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย

ให้ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประชุมต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งภายในสัปดาห์วัน นับแต่วันที่มีการประชุม

ข้อ 15 ในวาระเริ่มแรกให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมที่มีสถานศึกษาในสังกัด ดำเนินการให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหกสัปดาห์วัน นับแต่วันประกาศใช้ระเบียบนี้

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้คณะกรรมการโรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 ปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะมีการประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการตามระเบียบนี้ รวมทั้งดำเนินการให้เป็นไปตามข้อ 6 และข้อ 7 แล้วแต่กรณี

สถานศึกษา ที่ไม่มีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการโรงเรียนอยู่ในวันที่ประกาศใช้ระเบียบนี้ ให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมซึ่งเป็นเจ้าสังกัดกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามข้อ 6 และข้อ 7 แล้วแต่กรณี

1.5 การบริหารโรงเรียน

1.5.1 ความหมายของการบริหารและการบริหารโรงเรียน

ประพันธ์ สุริหาร (2537 : 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยอาศัยกระบวนการอย่างมีระบบ ระเบียบและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยความพยายามหรือการกระทำของบุคคลอื่น

ธงชัย สันติวงษ์ (2533 : 12) กล่าวถึงความหมายของการบริหารว่า การบริหารเป็นงานของหัวหน้าทำงานทุกคนที่จะต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีภารกิจในการ

เป็นผู้นำการจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ และประสานกิจกรรมหรืองานที่ทำให้เข้ากันได้ เป็นผลงานของส่วนรวมและทั้งนี้จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในผลสำเร็จที่จะต้องประกันไว้ว่างานขององค์กรจะต้องสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ในที่สุด สภาพการทำงานของนักบริหารส่วนสำคัญอยู่ที่การชี้แนะและกำกับการทำงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ และได้ผลมากที่สุดตลอดเวลาซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จคือ คนซึ่งเป็นผู้ลงทุนและกำหนดเป้าหมายที่จะดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ

สมยศ นาวิการ (2536 : 12) ได้อธิบายความหมายของการบริหารว่า การบริหารหมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

สุทธิ ทองประดิษฐ์ (2533 : 75) ได้ให้ความหมายของการบริหารและผู้บริหารไว้ว่า การบริหาร (Administration) หมายถึง กระบวนการร่วมมือกันของบุคคลเพื่อผลักดันทรัพยากร การบริหารพื้นฐานต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีที่ปฏิบัติงานที่มีอยู่ พร้อมจะใช้ให้เคลื่อนไหวไปในทิศทางที่เป็นวัตถุประสงค์ขององค์กร และผู้บริหาร (Administrator) หมายถึง บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชา และผู้นำที่มีตำแหน่ง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งที่ได้จากการแต่งตั้งและคัดเลือกเข้ามาบริหารงาน เพื่อความอยู่รอดและความเจริญ ก้าวหน้าขององค์กร

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง การวางแผนอย่างมีศิลป์ในการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกัน กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สำหรับการบริหารโรงเรียนนั้น มีนักการศึกษาและผู้รู้หลายท่าน ได้ให้ความหมายและแสดงความคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจ ดังต่อไปนี้

นิพนธ์ กินวางศ์ (2526 : 12) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งเราเรียกว่า ผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม การดำเนินงานต่าง ๆ จะต้องเป็นไปตามระบบที่สังคมกำหนดไว้

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 3) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การบริหารโรงเรียนแตกต่างจากการบริหารธุรกิจ คือ การบริหารธุรกิจผลที่ได้คือ กำไร ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลัก

แต่การบริหารโรงเรียนผลที่ได้คือ คนได้รับการพัฒนา จึงสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน เป็นกระบวนการทางการจัดการศึกษาของผู้บริหาร เพื่อให้เด็กและเยาวชนของสถานศึกษามีความรู้และได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สถาพร ชันโต (2526 : 3) กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนว่า เป็นการให้บริการ ทางด้านการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม พฤติกรรมและคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศ

หวน พิณรุฬห์ (2528 : 7) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนคือ การดำเนินงาน ของกลุ่มบุคคล เพื่อบริหารและจัดการศึกษาให้แก่สมาชิกในสังคม เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของ สังคม

กล่าวโดยสรุป การบริหารโรงเรียน หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายพยายามจัดขึ้น เพื่อเป็นการให้ความรู้และสร้างเสริม ประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน และสมาชิกของสังคม ให้มีการพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ สูงขึ้นอย่างมี ประสิทธิภาพ

Rajabhat Mahasarakham University

1.5.2 หลักการและแนวคิดการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 3) ได้สรุปเกี่ยวกับ ลักษณะการบริหารโรงเรียนที่เป็นหลักสากลไว้ 9 ประการ ได้แก่

- 1.) การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
- 2.) ต้องอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
- 3.) จะต้องใช้ทรัพยากรเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
- 4.) มีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคม
- 5.) เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 6.) อาศัยความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์
- 7.) เป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล
- 8.) มีลักษณะเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด
- 9.) การบริหารไม่มีตัวตนแต่มีอิทธิพลต่อความเป็นมนุษย์

แนวคิดเป็นกรอบสำคัญของการดำเนินการ การบริหารโรงเรียน ผู้บริหารต้อง เข้าใจแนวคิดในการบริหาร เพื่อให้การปฏิบัติได้ตรงเป้าหมาย ไม่เสียเวลาและทรัพยากรต่าง

ๆ โดยเปล่าประโยชน์ หลักการและแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สำคัญมีดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 2-5)

1. โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานปฏิบัติ ผลการดำเนินงานทางการศึกษาจะเป็นอย่างไร จะสังเกตได้จากผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานของโรงเรียน

2. ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือคุณภาพทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตลอดทั้งสุขภาพและอนามัยที่ดี

3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษามีหลายอย่าง เช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยถือว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด

4. การบริหารจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ คุณลักษณะที่ดีและคุณธรรมของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารที่สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาจนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

5. งานบริหารโรงเรียนมีหลายอย่าง แต่จะครอบคลุม 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

6. ในบรรดางานทั้ง 6 งาน งานวิชาการเป็นหลักที่สำคัญที่สุด ในการที่นักเรียนจะบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานเสริมและสนับสนุนให้งานวิชาการ ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

7. ในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนเป็นสำคัญ

8. ทรัพยากรในการบริหารโรงเรียนที่สำคัญ ๆ มี 4 อย่าง คือ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์และระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลสำคัญที่สุด

9. การบริหารงานทั้ง 6 งานของโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยกระบวนการบริหารอย่างน้อย 4 ขั้นตอน ได้แก่

9.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน

9.2 การวางแผน

9.3 การดำเนินงานตามแผน

9.4 การประเมินผล

10. ทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการบริหาร ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอดของหน่วยงาน ผู้บริหารจะใช้ ทักษะด้านใดด้านหนึ่งอย่างน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับระดับและปริมาณในหน้าที่เป็นสำคัญ

11. การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

11.1 ยึดภารกิจหรือวัตถุประสงค์หลักของโรงเรียนเป็นสำคัญ นั่นคือคุณภาพของนักเรียนที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นต้องมุ่ง ประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ

11.2 การที่โรงเรียนจะบรรลุภารกิจหลักได้ดีนั้น ต้องอาศัยกระบวนการวางแผนการบริหารอย่างเป็นระบบและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ การวางแผนการบริหารที่ดี หมายถึง การบรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วครึ่งหนึ่ง

11.3 การวางแผนการบริหารโรงเรียน จำเป็นต้องครอบคลุมงานทั้ง 6 งาน ที่กล่าวมาแล้ว โดยถือเอางานวิชาการเป็นหลัก ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตามแนวคิดการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าว จะดำเนินไปด้วยดีและประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. คุณธรรมที่ดีและการเป็นผู้นำของผู้บริหาร
2. บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการบริหาร

หมายถึง การใช้กระบวนการกลุ่มในการบริหาร

3. การใช้เทคนิคการนิเทศ การควบคุม กำกับติดตามและประเมินผลอย่างเหมาะสมของผู้บริหาร

4. การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีระบบ
5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในโรงเรียน
6. การใช้ภาวะผู้นำในโรงเรียน
7. เทคนิคการนำการประชุม
8. การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ
9. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

จรรยา มุ่งการนา (2535 : 18) ได้อธิบายถึงภารกิจการบริหารโรงเรียนประถม ศึกษาว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดงานโรงเรียนประถม ศึกษาไว้เป็น 6 งาน ได้แก่

1. งานวิชาการ
2. งานบุคลากร
3. งานกิจการนักเรียน
4. งานธุรการ การเงินและพัสดุ
5. งานอาคารสถานที่
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากภารกิจการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าวแล้ว ถ้าพิจารณาถึงวัตถุประสงค์หลัก สามารถจำแนกการบริหารออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. งานหลัก เป็นงานที่เน้นให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยตรง ซึ่งได้แก่งานวิชาการนั่นเอง
2. งานสนับสนุน เป็นงานส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารคือบุคคลสำคัญที่จะส่งเสริมผลักดันให้เกิดความสำเร็จได้ โดยอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้านเป็นแรงสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน นักการภารโรง ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาหรือบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน วัสดุอุปกรณ์และระบบการบริหารจัดการที่ดี

1.6 การบริหารงานโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล

การบริหารงานโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล เป็นรูปแบบการบริหารที่ ใ้บุคคลหลายฝ่ายมีส่วนร่วมพิจารณาตัดสินใจวางแผนแนวทางในการบริหาร การที่บุคคลหลาย ฝ่ายในหน่วยงานได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในทางบริหาร ซึ่งเป็นความ ต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องการมีส่วนร่วมในสังคมหรือองค์การ เช่น การกำหนด นโยบาย การวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดผลดีต่อ หน่วยงานหรือองค์การ

1.6.1 ความหมายของการบริหารโดยคณะกรรมการ

การบริหารงานโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล ได้มีผู้รู้และนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สายหยุด จำปาทอง (2526 : 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเป็นการประสานงานของบุคคลหลายฝ่าย โดยมีเป้าหมายที่จะให้บุคคลเหล่านั้นได้มีบทบาทเรื่องนโยบาย การวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน การสั่งการต่าง ๆ จะเกิดขึ้นภายหลังจากคณะกรรมการเห็นชอบแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 54) ให้ความหมายว่า การบริหารโดยคณะกรรมการ เป็นรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายเข้ามามี ส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวินิจฉัย การตัดสินใจ การวางแผน และแนวทางที่สำคัญให้ฝ่ายปฏิบัตินำไปดำเนินการ การดำเนินการเช่นนี้จะก่อให้เกิดผลดีต่อการมีโอกาสร่วมพิจารณาและ ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความผูกพันกับหน่วยงานที่ตนสังกัด การเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายร่วมเป็นคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคลได้ร่วมมือกันบริหารงาน วินิจฉัยปัญหา กำหนดนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงานที่จะทำให้การบริหารงาน การพิจารณา การวินิจฉัย มีความรอบคอบ เชื่อประ โยชน์แก่ทุกฝ่ายและจะเกิดผลดีต่อส่วนรวม

สวัสดิ์ วงศ์วัจนสุนทร (2541 : 10) กล่าวว่า การบริหารโดยคณะกรรมการ เป็นการบริหารโดยคณะบุคคลมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมวางแผน การวินิจฉัย การอภิปรายแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จะทำให้งานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้เหตุผล 3 ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง การศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบทั้งปัจจุบันและอนาคต ประชาชนต้องรับรู้และร่วมรับภาระ

ประการที่สอง การศึกษาเป็นการลงทุนอย่างมหาศาล ควรจัดอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า ในการควบคุมคุณภาพต้องอาศัยส่วนรวมเข้ามารับผิดชอบ

ประการที่สาม การมีส่วนร่วมการบริหารในรูปคณะกรรมการ ทำให้เกิดความรู้สึกที่เกี่ยวกับบทบาทที่รับผิดชอบร่วมกัน

สรุปได้ว่า การบริหารโดยคณะกรรมการ หมายถึง การบริหารที่บุคคลในชุมชนและสมาชิกขององค์กรมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยร่วมกันพิจารณากำหนดนโยบาย วาง

แผนกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและดำเนินการอย่างรอบคอบ ทุกคนมีความรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.6.2. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยคณะกรรมการ

การบริหารงานโดยคณะกรรมการ บุคคลที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่เป็นอย่างดี เพราะถ้าหากมีความเข้าใจไม่ชัดเจนจะก่อให้เกิดความสับสนหรือเกิดปัญหา ต่าง ๆ ขึ้นได้ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารดังกล่าว จึงควรศึกษาทำความเข้าใจหลักการหรือแนวทางดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 54)

1. การบริหารงานโดยคณะกรรมการ จะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ
 - 1.1 สำนักงานหรือสถานศึกษา จะทำหน้าที่ปฏิบัติงานประจำและบริหารงานโดยตรง
 - 1.2 คณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้แทนฝ่ายปฏิบัติทำหน้าที่บริหารทางอ้อม โดยใช้การประชุมวางแผนทางการบริหาร วินิจฉัย ตัดสินใจ เพื่อให้สำนักงานนำไปดำเนินการ
2. การดำเนินงานจะเกิดผลดีมีปัญหาน้อย จำเป็นต้องกำหนดบทบาทและอำนาจ หน้าที่ในการปฏิบัติของสำนักงานและคณะกรรมการให้ชัดเจน
3. สำนักงานและคณะกรรมการต้องดำเนินการตามบทบาท อำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรเป็นสำคัญ
4. การเสนอเรื่องต่าง ๆ ให้กรรมการพิจารณา เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่จะต้องเสนอข้อมูลและพร้อมที่จะชี้แจงเหตุผลให้ชัดเจน
5. การพิจารณา วินิจฉัย ตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการนั้น จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมติในที่ประชุมควรมาจากการยอมรับด้วยเหตุผลมากกว่ามติที่มาจากการลงคะแนน
6. การดำเนินงานของสำนักงานและคณะกรรมการ จะต้องมีข้อตกลงร่วมกัน และปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นด้วยความจริงใจ ซื่อสัตย์และยุติธรรม โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน

กรรมด ทงธรรมชาติ และ คณะ (2525 : 66 – 67) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารงานในรูปคณะกรรมการประสบความสำเร็จได้มีอยู่ 3 ประการดังต่อไปนี้

1. ความตั้งใจจริงของผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ที่จะประสานงานกับคณะกรรมการเพื่อช่วยในการบริหารงานหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง
2. ลักษณะของปัญหาที่มอบหมายให้ศึกษาและข้อเสนอแนะ จะต้องมีความสำคัญ ชัดเจน จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วนและเป็นปัญหาที่แก้ได้จริงในทางปฏิบัติ
3. คณะกรรมการจะต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ที่ให้ประโยชน์ต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการ มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ เสียสละและเป็นผู้ที่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงานให้กับองค์การหรือหน่วยงานได้

เชิดศักดิ์ ชูศรี (2524 : 21) กล่าวว่าไว้ว่า การทำงานระบบคณะกรรมการหรือกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงนั้น สมาชิกในกลุ่มควรมีลักษณะดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานอย่างชัดเจน
2. สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผนงานของกลุ่ม
3. การทำงานของกลุ่มต้องยึดหลักประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
4. สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและมีความสามัคคี
5. มีการปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นเสมอ ในการปรับปรุงการทำงานนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกกลุ่ม
6. ประธานกลุ่มใช้แบบผู้นำที่เหมาะสมและมีความจริงใจต่อกลุ่ม
7. สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้สมาชิกได้กล้าแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์และกระตือรือร้นที่จะทำงานอย่างเต็มความสามารถ
8. สมาชิกต้องยึดถือประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตัว

จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารงานโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคลจะบังเกิดผลดี สิ่งสำคัญที่สุดได้แก่ สมาชิกทุกคนในคณะกรรมการจะต้องมีความรู้ความสามารถ เข้าใจบทบาทหน้าที่ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างเต็มศักยภาพ เคารพสิทธิและความจริงใจต่อการบริหารงานและตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นประชาธิปไตย

ถูกต้อง บุติธรรม ตลอดจนมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ในทางตรงกันข้ามหากสมาชิกหรือคณะกรรมการดังกล่าวขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดความจริงใจ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม การทำงานในรูปคณะกรรมการอาจจะประสบความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตาม การบริหารในรูปคณะกรรมการย่อมต้องมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและปัจจัยหลายอย่าง ดังที่หลายท่านให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิถ (2532 : 43) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียขององค์การแบบกรรมการดังนี้

ข้อดีขององค์การแบบกรรมการ

1. ก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน
3. เป็นแหล่งให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ดี
4. ช่วยส่งเสริมบุคคลที่เป็นคณะกรรมการมีความภาคภูมิใจและทำงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

ที่อย่างเต็มความสามารถ Rajabhat Mahasarakham University

ข้อเสียขององค์การแบบคณะกรรมการ

1. สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่าย
2. อาจเกิดการตัดสินใจเนื่องจากต้องประนีประนอมทำให้ไม่ได้การตัดสินใจที่ดี
3. ไม่สามารถหาข้อยุติได้
4. มีแนวโน้มจะทำลายตัวเอง
5. เป็นการกระจายความรับผิดชอบ ขาดผู้รับผิดชอบโดยตรง

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร (2529 : 177-178) การแต่งตั้งคณะกรรมการย่อมก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียในการบริหารหรือทำงานได้ ซึ่งได้ตั้งข้อสังเกตไว้ ดังนี้

ผลดีของคณะกรรมการ

1. เป็นการทำงานที่อาศัยพลังความคิด สติปัญญาของบุคคลต่าง ๆ ที่มีความรู้ ประสบการณ์มาช่วยกันคิดหรือทำงานร่วมกัน จะทำให้งานหรือผลที่ได้เป็นงานที่มีคุณภาพ และมีค่ามากที่สุด

2. เป็นการหลีกเลี่ยงความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ในทำนองหลายความคิดหรือหลายหัวข้อกว่าหัวข้อเดียว เป็นการทำงานที่รอบคอบ กลั่นกรอง วิพากษ์วิจารณ์โดยละเอียด

3. เป็นการทำงานที่มีส่วนเสริมสร้างการประสานงานในการทำงานหรือการบริหารระบบ คณะกรรมการจะมีส่วนช่วยให้การบริหารงาน หรือการทำงานมีการประสานได้ดีที่สุด

4. เป็นหนทางที่ก่อให้เกิดความสามัคคี การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีในการทำงานเพราะทุกคนที่มาร่วมงานคงมีความคุ้นเคยเป็นกันเองได้

5. เป็นหลักประกันถึงความบริสุทธิ์ยุติธรรม การทำงานอาจมีข้อครหาว่าตัดสิน วินิจฉัยอะไรทำไปโดยคน ๆ เดียว อาจมีกรณีเล่นพรรคเล่นพวกหรือกระทำทุจริตต่าง ๆ การทำงานโดยคณะกรรมการอาจเป็นเครื่องประกันในเรื่องดังกล่าวได้

6. ระบบคณะกรรมการเป็นวิธีการทำงานที่ดี ตามหลักการบริหารแบบประชาธิปไตย เพราะทำให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการทำงาน การกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจเป็นประโยชน์ในลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

7. ระบบคณะกรรมการเป็นหนทางหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการทำงานทำให้บุคคลในองค์การมีฐานะหรือบทบาทความรับผิดชอบมากขึ้น และเป็นหนทางซึ่งนำมาของการแสดงความสามารถในการทำงาน ตลอดจนเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในการทำงานได้

ผลเสียของคณะกรรมการ

1. ในกรณีแต่งตั้งบุคคลคนเดียวเป็นกรรมการหลายคณะ อาจมีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลคนนั้นได้ ซึ่งต้องทำให้อุทิศตนให้กับการเป็นกรรมการในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ได้รับ จนไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ประจำ

2. การทำงานของคณะกรรมการมีการอภิปรายมากหาข้อยุติได้ยาก อาจใช้เวลาประชุมนานจะมีผลเสียในลักษณะล่าช้า ซึ่งการบริหารจะหลีกเลี่ยงการล่าช้า แต่การทำงานของคณะกรรมการบางชุดบางคณะกลับสร้างความล่าช้าขึ้นได้

3. การทำงานของคณะกรรมการอาจเป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรับผิดชอบของบุคคลที่พึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบ และโดยปกติบุคคลที่ต้องการตัดสินใจทำให้การทำงานเกิดความรวดเร็ว หรือเป็นวิสัยของการทำงานที่มีความรับผิดชอบ นั้นเป็นความต้องการของการบริหารงาน แต่ระบบคณะกรรมการก็ดูเหมือนเป็นเครื่องมือปิดความรับผิดชอบได้

4. การแต่งตั้งคณะกรรมการจะต้องระมัดระวัง อาจจะมีการทำงานของคณะกรรมการที่ซับซ้อนและซ้ำกันกับคณะกรรมการต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้น หรืออีกอย่างหนึ่งอาจเป็นหน้าที่ของ กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กรหนึ่งองค์กรใดทำอยู่แล้ว ในเรื่องนี้จะเกิดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกัน การทำงานที่สับสนหาข้อยุติได้ยาก เป็นการทำงานที่สิ้นเปลืองทั้งคน เงิน และเวลา โดยไม่จำเป็น

5. ในบางครั้งการที่บุคคลได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการก็มีความกระตือรือร้น รู้สึกเป็นเกียรติ เป็นความดีความชอบ แต่บุคคลที่ไม่ได้รับแต่งตั้งอาจมีความริษยากันขึ้นในเรื่องของผลประโยชน์ ทำให้เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นเป็นผลกระทบต่อความสามัคคีได้

1.7 แนวความคิดของเดมมิง (Deming)

วิจอร์ย ลิมะโซคตี (2541 : 168 – 169) ได้นำเสนอหลักการปฏิบัติการสร้างกลุ่มสร้างคุณภาพจะนำหลักวงล้อของเดมมิง (Deming Cycle) เข้ามาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้น ซึ่งหลักวงล้อของเดมมิงจะประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประการ ที่กลุ่มสร้างคุณภาพจะต้องปฏิบัติคือ

1. การวางแผน (Plan : P)
2. การปฏิบัติ (Do : D)
3. การตรวจสอบ (Check : C)
4. การปรับปรุงแก้ไข (Action : A)

หลักวงล้อเดมมิง เป็นหลักที่เสริมการปฏิบัติกลุ่มสร้างคุณภาพให้มีประสิทธิภาพภายใต้ หลักเกณฑ์ที่ว่ากิจกรรมใด ถ้าต้องการให้บรรลุถึงความสำเร็จและความสามารถดำเนินกิจกรรมนั้นให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนบรรจบครบวงจร โดยเริ่มจากการวางแผน (P) ที่ดี ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ (D) ตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม เป้าหมาย (C) และปรับปรุงแก้ไขงานที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (A) สำหรับการใช่วงล้อของเดมมิง ในการสร้างกลุ่มสร้างคุณภาพ จะอยู่ในขั้นของการจัดตั้งกลุ่มสร้างคุณภาพแล้วจึงนำหลักวงล้อของเดมมิงเข้าใช้ในการปฏิบัติกับกลุ่มสร้างคุณภาพ ซึ่งแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติการสร้างกลุ่มคุณภาพ ดังนี้

1. ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มสร้างคุณภาพ
2. ขั้นตอนการปฏิบัติในกลุ่มสร้างคุณภาพ

ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มสร้างคุณภาพ กลุ่มสร้างคุณภาพจะเกิดขึ้นได้สิ่งสำคัญ คือ จะต้องมีการสร้างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติกลุ่มสร้างคุณภาพด้วยการจัดอบรมปูพื้นฐานความคิดพื้นฐานในหลักการปฏิบัติกลุ่มสร้างคุณภาพ และขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมการสร้างคุณภาพ ซึ่งให้เห็นถึงคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติกลุ่มสร้างคุณภาพ เมื่อพนักงานตลอดจนผู้บริหารเกิดความศรัทธามองเห็นประโยชน์ของกิจกรรมการสร้างคุณภาพแล้วประกาศนโยบายกิจกรรมการสร้างคุณภาพให้ทราบโดยสมัครใจสร้างคำขวัญและสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นการกระตุ้นพนักงานให้เกิดความคิดในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งจะจัดทะเบียนกลุ่มสร้างคุณภาพ

ขั้นตอนการปฏิบัติในกลุ่มสร้างคุณภาพ เมื่อจัดตั้งกลุ่มสร้างคุณภาพได้แล้วผู้นำกลุ่มสร้างคุณภาพ และผู้ประสานงานจะต้องแนะนำและสร้างบรรยากาศแห่งความพอใจกลุ่มผู้ปฏิบัติกิจกรรมสร้างคุณภาพด้วยความเต็มใจ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ฟังฟัง ลังกาย ฟังใจ ที่จะเข้าปฏิบัติงาน ทั้งนี้เน้นไปยังความสามัคคีเป็นหลัก จากนั้นนำวงล้อเคมีเข้ามาเสริมกับเทคนิคการสร้างคุณภาพ ดังนี้

1. **ขั้นการวางแผน** การควบคุมคุณภาพจะสำเร็จตามจุดมุ่งหมายถึงคำว่าคุณภาพ ได้ก็ด้วยความร่วมแรงร่วมใจกันคิดพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้หมดไป ซึ่งหลักการปฏิบัติการวางแผนการสร้างคุณภาพ มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ระบุถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการปรับปรุง การระบุถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการปรับปรุงเป็นงานขั้นแรกของการปฏิบัติการสร้างคุณภาพซึ่งทุกคนจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อคุณลักษณะการกระจายของกระบวนการการผลิต หรือสาเหตุของสิ่งของที่ต้องการปรับปรุงว่ามีการกระจายมากน้อยเพียงใดมีสาเหตุเนื่องจากอะไรเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงสาเหตุการกระจายของผลิตภัณฑ์ในกระบวนการผลิตหรือสาเหตุของสิ่งของที่ต้องการปรับปรุงซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้ควรเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะที่อ่านง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติ เช่น ใช้ตารางตรวจสอบแผนภูมิต่าง ๆ หรือแบบสอบถามในการหาสาเหตุ หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วควรมีการจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อสะดวกต่อการสร้างแผนภูมิแกงปลาและเสนอต่อที่ประชุม

1.3 กำหนดหัวข้อและแสดงสภาพของปัญหา หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วในขั้นตอนนี้จะเป็นการสร้างแผนภูมิต่าง ๆ เช่นแผนภูมิแกงปลา แผนภูมิพารโด แผนภูมิควบคุม และกราฟ เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนแสดงภาพ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับงานที่ทำอยู่ และเมื่อทราบถึงปัญหาต่าง ๆ จากแผนภูมิที่กำหนดแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการระดมความคิดถึงปัญหาต่าง ๆ เพื่อเลือกปัญหาบางจุดขึ้นมาแก้ไขปรับปรุงแล้ว กำหนดหัวข้อในการแก้ไขปรับปรุง

1.4 กำหนดเป้าหมายที่แน่นอน การตั้งเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญของการทำกิจกรรมการสร้างคุณภาพ ดังนั้นหลังจากกำหนดหัวข้อเลือกปัญหาที่จะปรับปรุงแก้ไขแล้วขั้นตอนต่อไปจะต้องกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงาน ซึ่งการกำหนดเป้าหมายนั้นสมาชิกทุกคนจะต้องยอมรับและมีความรู้สึกที่สามารถกระทำการนั้นสำเร็จตามเป้าหมาย

1.5 เลือกวิธีการปรับปรุงแก้ไข เมื่อทราบถึงสาเหตุของปัญหาและกำหนดปัญหาที่จะปฏิบัติตามแผนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สาเหตุของแต่ละสาเหตุและวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่เลือกมาปฏิบัติ หากไปเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น หรือกลุ่มอื่นก็แจ้งให้ผู้บริหารดำเนินการสั่งการ ให้หน่วยงานนั้นร่วมมือแก้ไข ประสานงานกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นการปฏิบัติ หลังจากได้ดำเนินการวางแผนขั้นต่าง ๆ แล้วในขั้นตอนต่อไปนี้จะเป็นการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สาเหตุของแต่ละสาเหตุและวิธีการปรับปรุงงานที่เลือกมาปฏิบัติจากแผนภูมิต่าง ๆ ซึ่งถ้าเป็นงานที่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาของสาเหตุด้วยกลุ่มเองก็ลงมือปฏิบัติ หากไปเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นหรือกลุ่มอื่น ก็แจ้งให้ผู้บริหารดำเนินการสั่งการให้หน่วยงานนั้นร่วมมือแก้ไขประสานงานกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขั้นการตรวจสอบ เมื่อทดลองแก้ไขปัญหาในข้อ 2 แล้วในขั้นนี้จะต้องทำการตรวจติดตามผลงานที่ปฏิบัติไปด้วยการเปรียบเทียบผลการทำงานก่อนการปฏิบัติงานให้ผลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ถ้าได้ผลตามเป้าหมายหรือสูงกว่าเป้าหมายก็นำผลที่ได้จัดทำเป็นมาตรฐานการทำงาน เพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป แต่ถ้าไม่ได้ผลตามเป้าหมายหรือต่ำกว่าเป้าหมายให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพขึ้น

4. ขั้นการปรับปรุงแก้ไข ในขั้นนี้เป็นผลจากขั้นตรวจสอบที่กล่าวมาแล้วในข้อ 3 ที่ว่าถ้าได้ผลตามเป้าหมายหรือสูงกว่าเป้าหมายก็นำผลการปฏิบัติต่าง ๆ มาจัดทำเป็นมาตรฐานงานในการปฏิบัติ เพื่อเสนอรายงานผลงานให้กลุ่มอื่นได้ทราบต่อไป

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยในประเทศ

สถานภาพและเพศของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับคณะกรรมการโรงเรียน ทั้งนี้เพราะบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทั้งสองกลุ่มเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ซึ่งสามารถกล่าวได้เป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดไว้ 7 ประเภท คือ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ เนื่องจากสถานภาพของแต่ละบุคคลมีที่มาที่แตกต่างกัน เช่น ผู้แทนผู้ปกครอง กับ ผู้ทรงคุณวุฒิ ย่อมมีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งกระทบกับระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงบทบาทของแต่ละคนให้มีความชัดเจน เพื่อให้ทราบว่า ความแตกต่างและความหลากหลายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ทำให้การบริหารจัดการ โรงเรียนมีความเที่ยงธรรมหรือไม่ โดยเฉพาะผู้แทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความรู้ประสบการณ์ และอิทธิพลสูงกว่าผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้แทนศิษย์เก่า มีการครอบงำทางความคิดระหว่างกลุ่มผู้แทนที่มาจากสถานภาพต่างกันหรือไม่ หรือมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพต่างกันหรือไม่ เป็นต้น พัทธ์ชัย จอมเมือง (2541 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพต่างกัน โดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. เพศของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นปัจจัยที่น่าจะมีการศึกษา เพราะในปัจจุบันเป็นที่กังวลกันว่าเพศหญิงจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียนหรือไม่ หรือบางส่วนก็กังวลว่าเพศหญิงจะได้รับความไว้วางใจในการคัดเลือกเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการศึกษาการปฏิบัติงานระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เช่น ทรงศิลป์ ศิริบุญญา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและประชาชน อำเภอเชกา จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

บุคลากรในส่วนร่วม และจำแนกตามสถานภาพและเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน มากกว่าประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะดังกล่าวโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และบุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน นอกจากนี้ สุเมศวร์ พรหมมินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายจะปฏิบัติมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับเพศ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเพศกับระดับการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ

พิทักษ์ จอมเมือง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง เพื่อทราบระดับการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบการปฏิบัติงานและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 357 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครองนักเรียน และศิษย์เก่าของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ผลการศึกษา ค้นคว้าพบว่า

1. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ที่มีสถานภาพต่างกัน โดย ส่วนรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานสูงกว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครองนักเรียนและ ศิษย์เก่าของโรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานสูงกว่าผู้ปกครองนักเรียน และศิษย์เก่าของโรงเรียน

พินิจ จำปาหอม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไชยวาน จังหวัด อุรธานี เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 174 คน โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า 3 ชุด คือ แบบสำรวจ แบบ สัมภาษณ์ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติหน้าที่เรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ การแต่งตั้งที่ปรึกษา และหรือคณะอนุกรรมการ ดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมาย การให้คำปรึกษา แสวงหา และมีส่วนร่วม ในการบริหารการเงินและงบประมาณ ตลอดจนวิทยากรภายนอก และการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนนอกจากนี้คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา มี ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ คือ คณะกรรมการโรงเรียนไม่ได้ร่วมมือปฏิบัติหน้าที่ เพราะไม่มี เวลา ไม่ทราบว่ามีการประชุมหรือจัด อบรม ไม่ได้เสนอแนะเพราะเกรงใจผู้บริหาร ขาด ประสิทธิภาพ ไม่มีความมั่นคง และไม่กล้าเสนอแนะ

2. บุคลากรโดยส่วนรวม ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่าคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับ มาก ส่วนข้าราชการเห็นว่า คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติหน้าที่โดยรวม และเป็นรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และมีการปฏิบัติด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ หรือคณะอนุกรรมการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

วรวรรณ เกื้ออนาคี (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาสภาพการ ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดกรม

สามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารโรงเรียน จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 306 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 86 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าและเลือกคำตอบ ผลวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหา ในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านบริหารทั่วไป

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารโรงเรียน พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคลและด้านบริหารทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 สภาพปัญหาด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคลมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ความต้องการด้านวิชาการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมหวัง มหาวัง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง ความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาใน 12 ด้าน จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 870 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการที่เป็นข้าราชการ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้แทนครู และคณะกรรมการที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ คือ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสุ่มแบบหลาย ขั้นตอน (Multi-State Sampling) และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและจำแนกตามสภาพของคณะกรรมการมีความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถาน

ศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านทั้ง 12 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วย โดยเรียงลำดับจากสูงไปหาค่า 3 ด้านแรกดังนี้ ด้านส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

2. คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน 8 ด้าน มากกว่าคณะกรรมการที่ไม่เป็นข้าราชการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีความเห็นอีก 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน คือ ด้านให้ความเห็นชอบในการจัดสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้านกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ด้านเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา และด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน

สุเมศวร์ พรหมมินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศต่างกัน ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายจะปฏิบัติมากกว่าเพศหญิง

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานแตกต่างกับคณะกรรมการตำแหน่งอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานมากกว่าคณะกรรมการตำแหน่งอื่น คู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

4. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ควรเน้นการประชาสัมพันธ์เรื่องระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการควรเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ ควรสนับสนุนให้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์แก่คณะกรรมการ การบริหารงบประมาณต้องโปร่งใส ควรติดตามผลประเมินเป็นระยะ

ระพีพัฒน์ สิริจันทร์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ตามสถานภาพของคณะกรรมการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 249 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยรวม พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และเพื่อพิจารณาตามสถานภาพของคณะกรรมการ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนจากองค์กรประกอบอื่น พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนจากองค์กรประกอบอื่น โดยรวม พบว่า มีปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า มีปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน จำนวน 11 ด้าน และมี

ปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบที่เห็นสมควร โดยผู้แทนจากองค์ประกอบอื่นมีปัญหาในการปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน

อภิเชษฐ์ พาลี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีสถานภาพ ขนาดโรงเรียน และเพศแตกต่างกัน ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,665 คน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 111 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

1. เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามขนาดโรงเรียนปรากฏว่า มีการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย โรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการปฏิบัติงานของโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กไม่มีความแตกต่างกัน

2. แนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือควรจัดสวัสดิการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น เบี้ยประชุม งบประมาณสนับสนุนการอบรมสัมมนา ค่าตอบแทนหรือสวัสดิการอื่น ๆ รongลงมา 5 ข้อ ได้แก่ ควรมีการอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นประจำ ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้รู้บทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ระบุแผนการดำเนินงานและมอบหมายหน้าที่ปฏิบัติที่แน่นอน ควรสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน โดยประสานงานผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น และควรสร้างแรงจูงใจและความรับผิดชอบให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่ผู้แทนครูและผู้บริหารสถานศึกษามากขึ้น

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาร์โรลด์ (Harold. 1983 : 2517 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอำนาจ บทบาทของ คณะกรรมการศึกษาในการบริหารท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการศึกษามีบทบาท สำคัญมากในการกำหนดนโยบาย และการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาท้องถิ่น

เมอร์ฟี (Murphy. 1995 : 1608) ได้ศึกษาและวิเคราะห์สาระและรูปแบบการ ตัดสินใจของคณะกรรมการสภา จำนวน 44 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง ในรัฐ เทกซัส โดยใช้การสัมภาษณ์แบบวัดการตัดสินใจโดยเน้น 3 เรื่อง คือ บทบาทหน้าที่ของ กรรมการสภาโรงเรียน การฝึกอบรม และรูปแบบของการกำหนดการปฏิบัติให้บรรลุเป้า หมาย ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสภาโรงเรียนรับรู้ว่ามีบทบาทหน้าที่สำคัญในเรื่อง กำหนดเป้าหมายและการกำกับดูแลการบริหารงานของโรงเรียนมากที่สุด ส่วนมากไม่ค่อยมี ความมั่นใจในบทบาทที่เกี่ยวกับงบประมาณ หลักสูตร และการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรของโรง เรียน กรรมการบริหารโรงเรียนบางส่วนได้เคยรับการฝึกอบรมในการมีบทบาทหน้าที่การเป็น กรรมการสภาโรงเรียน และรูปแบบที่กรรมการสภาโรงเรียนได้กำหนดสำหรับโรงเรียน ได้แก่ การบริหารจัดการแผนงาน การจัดองค์กรสภาและการทำคนของสภา การประเมินการปฏิบัติ งานของโรงเรียนและของสภา ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และการรับรู้ผลกระทบต่าง ๆ ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูใหญ่ ส่วนมากมีอิทธิพล ต่อสภาในด้านการตัดสินใจ การอภิปรายประเด็นปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการรับรู้บทบาทหน้าที่ เป็นต้น

มิลเลอร์ (Miller. 1996 : 475 CD – ROM) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาในมลรัฐสจวร์ตเจียน เขาได้ทำการ ศึกษาถึงสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนในปัจจุบันและบท บาทหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อประสานงานระหว่างโรง เรียนกับคณะกรรมการ โรงเรียนมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะ กรรมการโรงเรียนกับคณะกรรมการ โรงเรียนมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนมีความต้องการที่จะทำหน้าที่อย่าง เต็มบทบาท และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องมี คณะกรรมการโรงเรียน

ทูปส์ (Tubbs. 1996 : 966) ได้ศึกษาการรับรู้การบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Site-based Management) ของครูใหญ่ในเมืองเคาน์ตี มลรัฐจอร์เจีย ในด้านที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับภาระงานของโรงเรียนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตร การควบคุม การงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และบทบาทของผู้นำ โดยเน้นถึงประสบการณ์ในการบริหาร และสถานภาพตำแหน่งที่จะส่งผลต่อการมีรับรู้ดังกล่าวด้วย โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 87 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษพบว่า

1. สถานภาพตำแหน่งและประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารไม่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บทบาทของผู้นำการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการควบคุมงบประมาณ
2. ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดตารางสอนของโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ ไม่เห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะทำงานให้กับโรงเรียน

ไรด์เอาท์ (Rideout. 1997 : 3348) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School-based Management) ในนิวฟันด์แลนด์ และลาบราดอร์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น โดยส่วนมากดำเนินการโดยการตั้งสภาโรงเรียน (School Council) การจัดทำข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ในด้านงบประมาณ หลักสูตร บุคลากร สภาโรงเรียน และปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน ผลการศึกษพบว่า ผู้ปกครองไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเลย ส่วนครู-อาจารย์มีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อยและในขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีบทบาทส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งผู้ปกครองและครู-อาจารย์ มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและร่วมมือในการดำเนินการจัดการศึกษา และต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินงานดังกล่าว และทั้ง 4 กลุ่ม ไม่มีความต้องการให้เกิดการปฏิรูป

การจัดการศึกษาอย่างรุนแรง แต่ต้องการให้มีการปรับปรุงแนวการดำเนินงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ตลอดจนต้องการให้มีการกระจายอำนาจในการส่งงบประมาณมายังโรงเรียนโดยตรงมีอำนาจในการบริหารจัดการบุคลากรโดยตรง ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่าคณะกรรมการโรงเรียนหรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนมากยังมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านจะแตกต่างกัน แม้ว่าหน่วยงานทางการศึกษาจะให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการมาก โดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ไว้ แต่การดำเนินงานในปัจจุบันไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ประกอบกับมีภารกิจด้านอื่นๆ มีปัญหาเศรษฐกิจ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่บกพร่องไม่มีเวลาให้กับหน้าที่ของตนเองเต็มตามศักยภาพ